

NIKOLOVSZKI RISZTO

70 ÉV TÁVOL A HAZÁTÓL – A KIMENEKÍTETT GÖRÖG ÉS MACEDÓN GYERMEKEK SORSA

Az idén április 7-én volt 70 éve, hogy több 1000 görög és macedón gyermek a polgárháború borzalmaiktól menekülve elhagyta otthonait, és kapott menedéket a volt szocialista államokban.

Az évfordulóról Beloiannis faluban fotókiállítással emlékeztünk meg. Nyitó előadásomban megemlékeztem arról, hogy mi is történt 70 évvel ezelőtt, hiszen magam is 13 évesen hagytam el szülőfalumat. Az akkori gyermekeknek nagyon nehéz utakon kellett menniük, míg gyalog megérkeztek Jugoszláviába, onnan pedig vonattal az akkori „demokratikus államokba”. Siettek minél előbb olyan biztonságos helyre kerülni, ahol többé nem lehetett hallani a bombák robbanását, az ágyú dörgését és a repülők zúgását.

Az Égei-Makedóniából különféle országokba érkező, nagyrésztben gyermekekből álló csoportok létszámáról nagyon nehéz pontos becslést adni, mert a különféle források eltérőek, és mert a kérdés a XX. század súlyos politikai és etnikai vonatkozású történéseihez kapcsolódik. Nincs ez másképpen Magyarországon sem, ahol az Égei-Makedóniából érkezett gyermekek és felnőttek száma és etnikai összetétele nehezen feltérképezhető.

Egyes források szerint 1948. augusztus 15-étől szeptemberig a Görögországot elhagyó gyermekek száma 50 000 volt. Franciaország amerikai nagykövete szerint a gyermekek száma államonként így oszlott meg: Albánia 2000, Jugoszlávia 1000, Bulgária 3000, Románia 3000, Csehszlovákia 2000, Lengyelország pedig 3000 gyermeket fogadott. Petrosz Kokalisz szerint (volt oktatási miniszter a Görög Ideiglenes Demokratikus Kormányban) a kimenekített gyermekek száma nem volt több mint 17 000. Az 1950-ben Bukarestben tartott GKP KB konferencia a kimenekített gyermekek számát szintén 17 000-re becsüli. Az Ideiglenes Demokratikus kormány szerint 1948 július végén 14 827 gyermek került a „Népi demokratikus” államokba, és 1948 végén már összesen 25 000 gyermek volt ezekben az országokban. A görög kormány szerint az országot elhagyó gyermekek száma 28 000 volt. A

Nemzetközi Vöröskereszt adatai szerint a gyermekek száma államonként a következő volt: Albánia 2000, Jugoszlávia 11 000, Bulgária 2660, Románia 3801, Magyarország 3000, Csehszlovákia 2235, Lengyelország 3000. A Görög Gyermek Segély Bizottság (EVOP) adatai szerint Jugoszlávia 11 000, Bulgária 2300, Románia 3500, Magyarország 2500, Csehszlovákia 3000, Lengyelország 2500 és Kelet Németország 700 gyermeket fogadott be.

A Magyarországra érkezett görög és macedón gyermekeket gyermekotthonokban helyezték el. Balatonkenesén 107 gyermek és 4 anya (majka) került elhelyezésre akik Lak faluból érkeztek. Ők 1948 szeptemberétől 1949. szeptember 16-ig voltak itt, majd áthelyezték őket Balatonalmádiba. Balatonalmádiban összesen 450 gyermek gyűlt össze főként Lak, Nivici, Neret, Viseni, Cseresznicza, Prekopana falvakból. A fehérvárcurgói kastélyba 800, Iszkaszentgyörgyre 234 gyermek került. Voltak még gyermekotthonok Zamárdiban Dégen és Tótkomlóson. A gyermekek egyszerre három nyelvet kezdtek tanulni: magyar, görög és macedón nyelvórákon kellett résztvenniük.

Budapesten négy kollégium működött az ipari tanulók részére. A Papparigaszbán 200 fiú, a Zahariadiszbán 300, az Ilektrában 450 lány, és a Mirkában 200 leány tanuló volt.

Görögország 1950-ben négy listát és kérvénysort küldött a Nemzetközi Vöröskeresztnek és az ENSZ főtitkárának, amelyben szülők és testvérek kérik, hogy hozzátartozóik Görögországba térjenek vissza. Ezekben a listákban sok kérdéses adat van. Sok esetben a kérvényező szülő már nem tartózkodott ekkor Görögországban, több esetben pedig kétszer szerepelt ugyanannak a gyermeknek a neve. Például Szamarasz Elefteria kérvényben kéri hogy fia, Kosztasz térjen vissza, ők azonban mindketten Magyarországon éltek.

Íme, ez volt a „vihar gyermekek” sorsa.

Abstract

The data about the Aegean Macedonian refugees who arrived to Hungary in 1948 and 1949 are insufficient and diverse in the different sources. Historian Risto Nikolovski, as a former child-refugee, gives insight into the data, showing the hard paths of these young people who leaved their homes.